

แนวทางรับมือการถูกคุกคามในที่ชุมนุม

เรียบเรียงโดย เตอร์

<https://actlab.protestista.com/dealing-with-harassment-in-mob/>

(ที่มาภาพ: ประชาไท)

งานชิ้นนี้มุ่งหวังให้นักกิจกรรมหรือประชาชนที่ไปร่วมชุมนุมรู้จักชะเง้องต้นในการรับมือการถูกคุกคามจากเจ้าหน้าที่รัฐในรูปแบบต่างๆ โดยยกตัวอย่างกรณีนักกิจกรรมในภาคอีสานถูกเจ้าหน้าที่รัฐคุกคามจากเหตุการณ์ดังนี้

- (1) กลุ่มดาวดิน นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นจำนวนกว่า 10 คนทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ด้วยการชูป้ายคัดค้านรัฐประหารในวันครบรอบ 1 ปีที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย จ.ขอนแก่น เมื่อวันที่ 22 พ.ค. 2558 ฝ่ายความมั่นคงและทหารจังหวัดขอนแก่นได้นำกำลังเข้าเจรจาเพื่อให้ยุติกิจกรรมดังกล่าว แต่การเจรจาไม่เป็นผล ทำให้ทหารควบคุมตัวนักศึกษาทั้งหมดไปยังมณฑลทหารบกที่ 23 ค่ายศรีพัชรินทร์ และต่อมาเจ้าหน้าที่ได้ควบคุมตัวนักศึกษาทั้ง 13 คนไปที่สถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่นเพื่อรับทราบข้อหาความผิดตามมาตรา 44 แห่งรัฐธรรมนูญชั่วคราวโดยกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของชาติ (อ่านเพิ่มเติม <https://prachatai.com/journal/2015/05/59412>)

- (2) เมื่อวันที่ 20 ก.พ. 2564 กลุ่มราษฎรโขงซีมูล กลุ่มขอนแก่นพอกันที กลุ่มคณะราษฎรขอนแก่น กลุ่มดาวดิน กลุ่มภาคีเครือข่ายนักเรียนขอนแก่น kkc รวมทั้งกลุ่มผู้ชุมนุมจากเครือข่ายต่างๆ เตรียมการเดินทางขบวนประท้วงรัฐบาลประยุทธ์ แต่ในระหว่างการเตรียมการนั้นเกิดการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดควบคุมฝูงชนกับการ์ด wevo เนื่องจากกลุ่มผู้ชุมนุมพยายามที่จะเดินขบวนเต็มทุกช่องทางการจราจร แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เจรจากับแกนนำผู้ชุมนุมให้สามารถเดินขบวนได้หนึ่งช่องทางเท่านั้น ทำให้กลุ่มผู้ชุมนุมไม่พอใจเกิดการปะทะกัน โดยผู้ชุมนุมแย่งไล่ตำรวจและใช้สปีดเปร์ยฟันไล่ไล่ตำรวจเพื่อหวังเปิดทาง (อ่านเพิ่มเติม <https://tlhr2014.com/archives/27321>)
- (3) การจัดกิจกรรม “พูดเพื่อเสรีภาพ: รัฐธรรมนูญกับคนอีสาน” ที่อาคารจตุรमुख อุทยานเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดโดยกลุ่มพลเมืองคนรุ่นใหม่และขบวนการประชาธิปไตยใหม่ภาคอีสาน ทีมผู้จัดงานและวิทยากรจำนวนกว่า 10 คนถูกดำเนินคดีในข้อหาฝ่าฝืนและร่วมกันมั่วสุมหรือชุมนุมทางการเมืองที่มีจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป อันเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 3/2558 ซึ่งคดีนี้เกิดขึ้นในช่วงรณรงค์ไต่สวนรัฐธรรมนูญ 60 (ดู live กิจกรรมได้ที่ https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=10153790716271699)

รูปแบบการคุกคามจากเจ้าหน้าที่รัฐและการรับมือที่เกิดขึ้นในที่ชุมนุม

1. ถูกเจ้าหน้าที่ทั้งในและนอกเครื่องแบบ ติดตามบันทึกภาพและวิดีโอในขณะที่เข้าร่วมการชุมนุม

โดยปกติในการชุมนุม เจ้าหน้าที่ทั้งในและนอกเครื่องแบบจะกำลังกระจายตัวอยู่ทั่วบริเวณที่ชุมนุม ซึ่งมักมีพฤติกรรมแอบบันทึกภาพและวิดีโอในที่ชุมนุม โดยจะมีลักษณะของการยกกล้องวิดีโอหรือโทรศัพท์มือถือถือขึ้นถ่าย อาจจะถ่ายถายมุมกว้างเพื่อให้เห็นบรรยากาศโดยรอบของการชุมนุม หรืออาจจะถ่ายเฉพาะเจาะจงไปที่ใบหน้าของบุคคล โดยเฉพาะกับทีมผู้จัดชุมนุม แกนนำ บุคคลสาธารณะ หรือบุคคลที่ทางเจ้าหน้าที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษ รวมทั้งผู้ร่วมชุมนุมหน้าใหม่ๆ ด้วย

การรับมือ เมื่อเราสังเกตเห็นว่ามีเจ้าหน้าที่กำลังทำการบันทึกภาพหรือวิดีโอเราอยู่ หรืออาจจะเป็นการบันทึกภาพหรือวิดีโอบุคคลอื่นที่มาร่วมชุมนุม เราสามารถเข้าไปถามหรือแจ้งรายละเอียดได้ว่า

- บุคคลดังกล่าวเป็นใคร มาจากหน่วยงานไหน? กำลังทำการบันทึกภาพหรือวิดีโออยู่หรือไม่?
- แจ้งว่าการบันทึกภาพและวิดีโอโดยไม่ได้รับความยินยอมถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยเฉพาะการถ่ายภาพเจาะจงใบหน้า
- แจ้งว่าต้องการให้ลบรูปและวิดีโอที่ทำการบันทึกไว้
- ถ่ายภาพหรือคลิปบันทึกใบหน้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นกลับเพื่อใช้เป็นหลักฐานในภายหลัง

ในหลายกรณีเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบมักจะอ้างว่าตนเองเป็นสื่อมวลชน นักข่าวหรือเจ้าหน้าที่ภาคสนามของสำนักข่าวต่างๆ ในกรณีนี้เราสามารถที่จะขอชื่อสำนักข่าว ขอชื่อ-นามสกุล ขอคู่มือประจำตัวสื่อได้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่คนดังกล่าวไม่สามารถมีหลักฐานยืนยันตัวตนว่าเป็นนักข่าว หรืออาจมีบัตรประจำตัวนักข่าวจริง แต่ถ้าเราไม่สะดวกใจเราก็สามารถที่จะไม่อนุญาตให้บันทึกภาพและวิดีโอและขอให้ลบรูปและวิดีโอที่ทำการบันทึกไปแล้วได้

2. ถูกเจ้าหน้าที่ทั้งในและนอกเครื่องแบบ เข้ามาพูดคุย สอบถามข้อมูลส่วนตัว ช่มชู้ว่าทำผิดกฎหมาย ขอ ดูและถ่ายรูปบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอื่น ๆ

ในบางครั้งเจ้าหน้าที่ในเครื่องแบบมักจะเข้ามาพูดคุยสอบถามผู้ชุมนุมว่ามาจากไหน ทำไมมาร่วมชุมนุม รู้ไหมว่าการชุมนุมอาจมีการทำผิดกฎหมาย หรืออาจจะเป็นการถามแบบหยั่งเชิงเพื่อขอข้อมูลส่วนตัว เช่น เป็น นักศึกษาจริงไหม เป็นคนในพื้นที่จริงไหม เป็นคนไทยจริงหรือเปล่า เพื่อให้เราให้ข้อมูลหรือแสดงหลักฐานยืนยัน ตัวตน เช่น บัตรประจำตัวต่างๆ เมื่อมีการแสดงบัตรยืนยันตัวตนเจ้าหน้าที่ก็จะขอถ่ายรูปบัตรเอาไว้

ส่วนเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบมักจะใช้วิธีเข้าไปตีสนิทกับผู้ร่วมชุมนุมหน้าใหม่ ให้รู้สึกว่าเป็นผู้ที่มาร่วม ชุมนุมเหมือนกัน แล้วมักจะสอบถามข้อมูลต่างๆ เช่น เป็นใคร มาจากไหน มาด้วยกันกี่คน คิดเห็นอย่างไรกับ การชุมนุมหรือกับข้อเรียกร้อง

การรับมือ ในกรณีเจ้าหน้าที่ในเครื่องแบบเข้ามาพูดคุย สอบถามข้อมูล ขอข้อมูลส่วนตัวต่างๆ เรามีสิทธิที่ จะไม่ตอบคำถามหรือให้ข้อมูลใดๆ พร้อมกับแจ้งเจ้าหน้าที่ว่า

- การชุมนุมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน คนที่สนใจหรือสนับสนุนข้อเรียกร้องของการชุมนุมสามารถเข้าร่วม ได้
- ยืนยันว่าเราไม่ได้ทำผิดกฎหมาย ไม่จำเป็นต้องให้ข้อมูล หรือแสดงหลักฐานยืนยันตัวตน

ในกรณีบุคคลที่เราสงสัยว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบเข้าไปตีสนิท พูดคุย สอบถามข้อมูล เราอาจ จะต้องประเมินจากลักษณะรูปลักษณ์ภายนอกก่อนเป็นอันดับแรก

วิธีสังเกต เจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบมักจะมีลักษณะการแต่งตัวเฉพาะตัว เช่น หัวเกรียนสามด้าน ใส่ หมวกแก๊ป ใส่แว่นตาดำ ชายเสื้อเหน็บในกางเกง ใส่รองเท้าผ้าใบ ชาร์ตมือถือกับแบตเตอรี่ตลอดเวลา ถ้ามี องค์กรประกอบสื่ออย่างขึ้นไปให้ตั้งข้อสังเกตไว้ก่อนว่าอาจเป็นเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบ

ลักษณะการพูดคุยหรือสอบถามจะเป็นลักษณะคำถามเพื่อเก็บข้อมูล เช่น มาจากไหน มากี่คน คิดเห็น อย่อย่างไรกับแกนนำ คิดเห็นอย่างไรกับข้อเรียกร้อง คิดเห็นอย่างไรกับรัฐบาล เป็นต้น

- เราสามารถหลีกเลี่ยงการพูดคุย ไม่ตอบคำถามได้ เมื่อรู้สึกไม่ปลอดภัย
- อาจจะสอบถามหรือแจ้งทีมผู้จัดชุมนุมหรือคนคนรอบข้างว่าบุคคลดังกล่าวมีลักษณะไม่น่าไว้ วางใจ มีพฤติกรรมน่าสงสัยว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบ
- ถ่ายภาพหรือคลิปบันทึกใบหน้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นกลับ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในภายหลัง

3. ถูกเจ้าหน้าที่ตรวจยึดวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในที่ชุมนุม เช่น ป้ายข้อความ ธงสัญลักษณ์ เครื่องขยายเสียง ฯลฯ

ปัจจุบันผู้ชุมนุมมักจะเตรียมป้ายข้อความต่างๆ ไปเองเพื่อไปชูหรือตั้งไว้ที่ชุมนุมอันเป็นส่วนหนึ่งของการ แสดงออกทางความคิด ในการชุมนุมที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมากจนกินพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ผู้ชุมนุมจากหลากหลายกลุ่มมักจะนำเอาอุปกรณ์ไปร่วมจัดงานในลักษณะของกลุ่มย่อย เวทีย่อย หรือเวทีเชิงประเด็นในบริเวณ ที่ห่างไกลจากเวทีใหญ่ เจ้าหน้าที่มักจะเดินตรวจดูข้อความในป้าย ถ้าพบข้อความใดที่มีลักษณะเข้าข่ายในการ วิจารณ์นายกรัฐมนตรี วิจารณ์การดำเนินงานของรัฐบาล วิจารณ์สถาบันกษัตริย์ เจ้าหน้าที่มักจะขอความร่วมมือให้เก็บป้ายดังกล่าว โดยอ้างว่าป้ายดังกล่าวมีข้อความที่เข้าข่ายผิดกฎหมาย และมักจะอ้างว่านายไม่สบายใจ

หรือข้างบนสั่งมา เมื่อเจ้าของป้ายไม่ยินยอมเก็บ เจ้าหน้าที่ก็มักจะยึดเก็บป้ายดังกล่าวไป ในบางกรณีก็จะมี การ ยื้อยุดกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าของป้าย ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์ยื้อกันขึ้นเจ้าหน้าที่ก็มักจะอ้างว่าผู้ชุมนุมกำลังขัด ขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน

การรับมือ เมื่อเจ้าหน้าที่ข่มขู่ว่าอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการชุมนุมเข้าข่ายผิดกฎหมายและจะทำการยึด อุปกรณ์ไป เราสามารถที่จะเจรจาต่อรองและรับมือเบื้องต้นดังนี้

- เราสามารถยืนยันได้ว่า ข้อความในป้ายเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริง เมื่อเป็นข้อเท็จจริงก็ไม่ผิด กฎหมาย
- เราสามารถยืนยันได้ว่าเราวิจารณ์โดยสุจริต โดยเฉพาะนายกรัฐมนตรีหรือรัฐบาลในฐานะที่เป็น บุคคลสาธารณะหรือเป็นเจ้าหน้าที่รัฐต้องสามารถวิจารณ์และตรวจสอบได้ หรือแม้แต่สถาบัน กษัตริย์ก็ต้องวิจารณ์ได้ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเป็นที่รักของประชาชน
- ถ้าเจ้าหน้าที่จะยึดเอาป้ายข้อความไป ก็อาจจะต้องถามว่าป้ายหรือข้อความดังกล่าวผิดกฎหมาย อย่างไร มีเอกสารหรือหมายสำหรับการตรวจยึดหรือไม่ เป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยไหน
- อีกวิธีคือยอมเก็บป้ายดังกล่าว รอให้เจ้าหน้าที่ไปค่อยนำออกมาชูปใหม่

4. การถูกควบคุมตัวไปดำเนินคดีที่สถานีตำรวจ หรือถูกควบคุมตัว กักขังหน่วงเหนี่ยว ปกปิดที่อยู่

แม้จะเป็นการชุมนุมโดยสันติ ปราศจากความรุนแรง เป็นกิจกรรมที่แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ มีเพียงการชู ป้ายผ้า การชูสามนิ้ว ผู้เข้าร่วมจำนวนไม่มาก แต่ในหลายครั้งเจ้าหน้าที่ก็ใช้กำลังเข้าควบคุมตัวแกนนำหรือผู้จัด กรณ์ที่ขอนแก่น การควบคุมตัวผู้จัดกิจกรรมในวันครบรอบ 1 ปีรัฐประหารจำนวน 7 คน เป็นการควบคุมตัว โดยไม่มีหมายจับ และในช่วงแรกนำไปควบคุมตัวที่ค่ายทหาร หลังจากนั้นจึงนำมาดำเนินคดีที่สถานีตำรวจ

การรับมือ เมื่อถูกเจ้าหน้าที่ควบคุมตัวเราจะต้องทราบว่าการควบคุมตัวนี้ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และ พยายามติดต่อองค์กรสิทธิหรือทนายความ ดังนี้

- พุดคุยสอบถามกับเจ้าหน้าที่ว่าควบคุมตัวด้วยข้อกล่าวหาใด มีหมายเรียกหรือหมายจับหรือไม่ ชูด จับกุมเป็นเจ้าหน้าที่จากสังกัดไหน ใครเป็นหัวหน้าชุดจับกุม
- ในกรณีที่มีการควบคุมตัวโดยเร็ว หรือใช้กำลังควบคุมตัว โดยไม่มีโอกาสได้เจรจาพูดคุย ให้เรา ตะโกนแจ้งชื่อนามสกุล แจ้งกลุ่มหรือสังกัดของผู้ถูกควบคุมตัวให้กับผู้ชุมนุมที่อยู่รอบข้าง
- ในระหว่างการถูกควบคุมตัวให้ยืนยันสิทธิในการขอทนายความ แจ้งญาติ แจ้งเพื่อน แจ้งองค์กร สิทธิมนุษยชน แจ้งสำนักข่าว
- ผู้ถูกควบคุมตัวมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถาม ไม่ให้การใดๆ และไม่ต้องลงนามในเอกสารต่างๆ ใน ระหว่างรอทนายความ ไม่ลงนามในเอกสารใดๆ จนกว่าทนายจะมาถึง

5. การถูกเจ้าหน้าที่ทำร้ายร่างกายในที่ชุมนุม

การชุมนุมในบางกรณีสถานการณ์อาจจะนำไปสู่การปะทะกันระหว่างผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่ เช่น ในกรณีที่ เจ้าหน้าที่มีการกระชกพื้นหรือสกัดการเคลื่อนที่ของการชุมนุม เจ้าหน้าที่กับผู้ชุมนุมมักจะมีการตั้งแถวตั้งแนว เผชิญหน้าระยะประชิดตัว บางครั้งในช่วงจังหวะชุลมุน ผู้ชุมนุมอาจได้รับบาดเจ็บจากอุปกรณ์ของเจ้าหน้าที่ เช่น โล่ กระบอง รองเท้า เป็นต้น ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ

การรับมือ เมื่อผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ในระหว่างการชุมนุม ผู้ได้รับบาดเจ็บสามารถรับมือเบื้องต้นกับสถานการณ์ดังนี้

- เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐใช้ความรุนแรง มีการทำร้ายร่างกายเกิดขึ้น ให้พยายามสื่อสารกับเพื่อนหรือคนรอบข้างได้รับรู้ เช่นตะโกนว่า “ได้รับบาดเจ็บ” หรือ “โดนเจ้าหน้าที่ทำร้าย”
- พยายามบันทึกภาพและวิดีโอไว้ หรือร้องขอให้คนรอบข้างช่วยบันทึกทั้งในมุมเจาะและกว้างเพื่อไว้ใช้เป็นหลักฐาน
- ในกรณีที่มีการทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บ ให้ผู้บาดเจ็บไปตรวจร่างกายเพื่อขอใบรับรองแพทย์ พร้อมทั้งไปลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจไว้เป็นหลักฐาน

แนวคิดหรือข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression) เสรีภาพในการพูด (Freedom of Speech) และการชุมนุมสาธารณะ

แนวคิดหรือข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รายละเอียด
ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) หรือ UDHR	ข้อ 19 ระบุว่า “ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก รวมทั้งอิสรภาพในอันที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกแซงแสวงหา รับ และส่งข้อมูลข่าวสารตลอดจนข้อคิดผ่านสื่อใด โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน”
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) หรือ ICCPR ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญานี้โดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 และมีผลบังคับใช้กับไทยเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2540	ข้อที่ 21 ระบุว่า “สิทธิในการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงพอที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชนหรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น”
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	มาตรา 44 ระบุว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”

แนวคิดหรือข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รายละเอียด
พระราชบัญญัติการประชุมสาธารณะ พ.ศ. 2558	<p>มาตรา 4 ระบุว่า “การประชุมสาธารณะ หมายความว่า การชุมนุมของบุคคลในที่สาธารณะ เพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถร่วมการประชุมได้ ไม่ว่าการประชุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่”</p> <p>มาตรา 10 ระบุว่า “ผู้ใดประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะให้แจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งก่อนเริ่มการประชุมไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง ให้ถือว่าผู้เชิญชวนหรือนัดให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่ หรือเครื่องขยายเสียง หรือขอให้ทางราชการอำนวยความสะดวกในการชุมนุมเป็นผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง”</p> <p>มาตรา 19 ระบุว่า “ให้เจ้าพนักงานดูแลการประชุมสาธารณะมีอำนาจหน้าที่ (1) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นสถานที่ชุมนุมรักษาความปลอดภัย (2) อำนวยความสะดวก หรือบรรเทาเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ชุมนุม (3) รักษาความปลอดภัยหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมในสถานที่ชุมนุม (4) อำนวยความสะดวกในการจราจรและการขนส่งสาธารณะในบริเวณที่มีการชุมนุมและบริเวณใกล้เคียงเพื่อให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด และ(5) กำหนดเงื่อนไขหรือมีคำสั่งให้ผู้จัดการชุมนุม ผู้ชุมนุม หรือผู้อยู่ภายในสถานที่ชุมนุมต้องปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่”</p>

รูปแบบการคุกคามและการรับมือเบื้องต้น

รูปแบบการคุกคาม	การรับมือเบื้องต้น
1. เจ้าหน้าที่ทั้งในและนอกเครื่องแบบ ติดตามบันทึกภาพและวิดีโอในขณะที่เข้าร่วมการประชุม	<p>เราสามารถเข้าไปสอบถามหรือแจ้งรายละเอียดได้ว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> • บุคคลดังกล่าวเป็นใคร? มาจากหน่วยงานไหน? กำลังทำการบันทึกภาพหรือวิดีโออยู่หรือไม่? • แจ้งว่าการบันทึกภาพและวิดีโอโดยไม่ได้ยินยอมถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยเฉพาะการถ่ายแบบเจาะจงใบหน้า • แจ้งว่าต้องการให้ลบรูปและวิดีโอที่ทำการบันทึกไว้ • ถ่ายภาพหรือคลิปบันทึกใบหน้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นกลับ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในภายหลัง

รูปแบบการคุกคาม	การรับมือเบื้องต้น
<p>2. เจ้าหน้าที่ทั้งในและนอกเครื่องแบบ เข้ามาพูดคุย สอบถาม ข้อมูลส่วนตัว ชมชู้ว่าทำผิดกฎหมาย ขอดูและถ่ายรูปบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอื่นๆ</p>	<p>เรามีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามหรือให้ข้อมูลใดๆ พร้อมกับแจ้งเจ้าหน้าที่กลับไปว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> • แจ้งกลับไปว่าการชุมนุมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน คนที่สนใจหรือสนับสนุนข้อเรียกร้องของการชุมนุมสามารถเข้าร่วมได้ • ยืนยันว่าเราไม่ได้ทำผิดกฎหมาย ไม่จำเป็นต้องให้ข้อมูล หรือแสดงหลักฐานยืนยันตัว <p>และในกรณี บุคคลที่เราสงสัยว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบ เข้าไปตีสนิท พูดคุย สอบถามข้อมูล เราสามารถที่จะ</p> <ul style="list-style-type: none"> • เราสามารถหลีกเลี่ยงการพูดคุย ไม่ตอบคำถามได้ เมื่อรู้สึกไม่ปลอดภัย • อาจจะสอบถามหรือแจ้งทีมผู้จัดการชุมนุมหรือคนคนรอบข้าง ว่าบุคคลดังกล่าวมีลักษณะไม่น่าไว้วางใจ มีพฤติกรรมน่าสงสัยว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบ
<p>3. เจ้าหน้าที่ตรวจยึดวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในที่ชุมนุม เช่น ป้ายข้อความ ธง สัญลักษณ์ เครื่องขยายเสียง ฯลฯ</p>	<p>เราสามารถที่จะเจรจาต่อรองและรับมือเบื้องต้นดังนี้เราสามารถยืนยันได้ว่าข้อความในป้ายเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริง</p> <ul style="list-style-type: none"> • เมื่อเป็นข้อเท็จจริงก็ไม่ผิดกฎหมาย • เราสามารถยืนยันได้ว่า เราวิจารณ์โดยสุจริต โดยเฉพาะนายกรัฐมนตรีหรือรัฐบาลในฐานะที่เป็นบุคคลสาธารณะหรือเป็นเจ้าหน้าที่รัฐต้องสามารถวิจารณ์และตรวจสอบได้ หรือแม้แต่สถาบันกษัตริย์ก็ต้องวิจารณ์ได้ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเป็นที่รักของประชาชน • ถ้าเจ้าหน้าที่จะยึดเอาป้ายข้อความไป ก็อาจจะต้องถามว่า ป้ายหรือข้อความดังกล่าว ผิดกฎหมายอย่างไร มีเอกสารหรือหมายสำหรับการตรวจยึดหรือไม่ เป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยไหน • อีกวิธีคือการยอมเก็บป้ายดังกล่าวไว้ก่อน รอให้เจ้าหน้าที่ไปแล้ว ค่อยนำออกมาชูปใหม่
<p>4. เจ้าหน้าที่ควบคุมตัวไปดำเนินคดีที่สถานีตำรวจ หรือถูกควบคุมตัว กักขังหน่วงเหนี่ยว ปกปิดที่อยู่</p>	<p>เมื่อถูกเจ้าหน้าที่ควบคุมตัว เราจะต้องทราบว่าการควบคุมตัวนี้ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และพยายามติดต่อองค์กรสิทธิหรือทนายความ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • พูดคุยสอบถามกับเจ้าหน้าที่ว่า ควบคุมตัวด้วยข้อกล่าวหาใด มีหมายเรียกหรือหมายจับหรือไม่ ชุดจับกุมเป็นเจ้าหน้าที่จากสังกัดไหน ใครเป็นหัวหน้าชุดจับกุม • ในกรณีที่มีการควบคุมตัวโดยเร็ว หรือใช้กำลังควบคุมตัว โดยไม่มีโอกาสได้เจรจาพูดคุย ให้เราตะโกนแจ้งชื่อ นามสกุล แจ้งกลุ่มหรือสังกัด ของผู้ถูกควบคุมตัวให้กับผู้ชุมนุมที่อยู่รอบข้าง • ในระหว่างการถูกควบคุมตัว ให้ยืนยันสิทธิในการขอทนายความ แจ้งญาติ แจ้งเพื่อน แจ้งองค์กรสิทธิมนุษยชน แจ้งสำนักข่าว • ผู้ถูกควบคุมตัวมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถาม ไม่ให้การใดๆ และไม่ต้องลงนามในเอกสารต่างๆ ในระหว่างรอทนายความ

รูปแบบการคุกคาม	การรับมือเบื้องต้น
<p>5. เจ้าหน้าที่ทำร้ายร่างกายขณะที่อยู่ในที่ชุมนุม</p>	<p>เมื่อผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ในระหว่างการชุมนุม ผู้ได้รับบาดเจ็บสามารถรับมือเบื้องต้นกับสถานการณ์ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐใช้ความรุนแรง มีการทำร้ายร่างกายเกิดขึ้น ให้พยายามสื่อสารกับเพื่อนหรือคนรอบข้างได้รับรู้ เช่น ตะโกนว่า... “ได้รับบาดเจ็บ” หรือ “โดนเจ้าหน้าที่ทำร้าย” • พยายามบันทึกภาพและวิดีโอไว้ หรือร้องขอให้คนรอบข้างช่วยบันทึกในมุมเงาและกว้าง เพื่อไว้ใช้เป็นหลักฐาน • ในกรณีที่มีการทำร้ายร่างกาย จนได้รับบาดเจ็บ ให้ผู้บาดเจ็บไปตรวจร่างกาย เพื่อขอใบรับรองแพทย์ พร้อมทั้งไปลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจไว้เป็นหลักฐาน
<p>หมายเหตุ ในทุกรูปแบบการคุกคาม ให้ผู้ถูกคุกคาม บันทึกรายละเอียดสิ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งให้ละเอียด ระบุพฤติการณ์การคุกคาม วันเวลา สถานที่ เก็บหลักฐานที่น่าเชื่อถือ รูปภาพ วิดีโอและพยานในที่เกิดเหตุ</p>	

สิ่งที่ควรทำ:

- ผู้ชุมนุมต้องยืนยันสิทธิในการแสดงออกในที่ชุมนุม
- ปฏิเสธการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ที่มาคุกคาม เช่น ไม่ให้ข้อมูลส่วนตัว ปฏิเสธการถูกบันทึกภาพและวิดีโอ เลี่ยงที่จะตอบคำถามใดๆ
- เรามีสิทธิในการขอทราบชื่อ ตำแหน่ง สังกัดของเจ้าหน้าที่ เพราะพวกเขาอยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่
- จดจำรายละเอียด ลักษณะบุคคลิก การแต่งกาย ข้อความระหว่างสนทนา และถ้ามีโอกาสก็จดบันทึกไว้ทันที
- เมื่อถูกข่มขู่หรือควบคุมตัวให้แจ้งองค์กรสิทธิมนุษยชน

สิ่งที่ไม่ควรทำ:

แสดงความหวาดกลัว ยินยอมให้ข้อมูลส่วนตัว ให้บัตรประชาชน กระทั่งให้มีมือถือแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

หมายเหตุ: งานชิ้นนี้เป็นหนึ่งในผลงานจากโครงการสกัดความรู้การเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยในไทย จัดโดย Act Lab เมื่อ ส.ค.-ก.ย. 2654 โดยมุ่งหวังว่าผลงานชุดนี้จะเป็นฐานข้อมูลให้กับขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยในไทยต่อไป